מבוי שהוא גבוה פרק ראשון עירובין ו.

מסורת הש"ס

עין משפט נר מצוה

גליון הש"ס

מוסף רש"י

רבינו חננאל

מצדדין בעשר, מאמצעיתו בקרן זוית בארבעה, ורב הונא אמר בין מן הצדדין בין מן האמצע בארבעה. דרב איקלע לדמהדריא ועבד עובדא כוותי. א"ל גדר גדר. כלומר לא שהלכה כך אלא ראה אותן שמקילין והחמיר עליהן. אמר רב נחמן בר יצחק כרב הונא מסתברא, דהא אמר רב במבוי עקום כמין גומא [6] ונמדדין בסיפו שהוא כמו מצידו, ואמר תורתו כמו מפולש. ואי אשאר לומר כשפרצתו יתר מעשר דהאמר שמואל תורתו כפתח. וביתר מעשר ליכא מאן דמכשר. אלא ודאי בפחות מעשר ואמר רב כמפולש. אלמא פירצת מבוי מצידו בארבעה סבירא ליה לרב, וכל שהוא יתר מארבעה הריהו כמפולש. ודחי רב חנן שאני מבוי עקום דקא בקעי ביה רבים. מכלל דרב הונא אע"ג דלא בקעי רבים אסר. מאי שנא מדר' אמי ורבי אסי דא' אם נשתייר בו פסל מתיר פירצה עד עשר. ופרקינן הא דר' אמי ור' אסי בדאית חמן גידודי. (והלכתא כר' הונא). ת"ר כיצד מערבין רה"ר עושה צורת הפתח מיכן כו'. עד בית הילל אומ' עושה דלת מיכן ולחי או קורה מיכן. ואקשינן וכי מערבין רה"ר והתניא יתר על כן א"ר יהודה

[6] מלשון נתס.

מצידו בעשר מראשו בד' מאי שנא מצידו בעשר דאמר פתחא הוא מראשו נמי נימא פתחא הוא א"ר הונא בריה דרב יהושע כגון שנפרץ בקרן זוית [6] דפתחא בקרן זוית לא עבדי אינשי ורב הונא אמר אחד זה וא' זה בארבעה וכן א"ל רב הונא לרב חנן בר רבא לא תפלוג עלאי דרב איקלע לדמחריא ועבד עובדא כוותי א"ל רב [7] בקעה מצא וגדר בה גדר אמר רב נחמן בר יצחק כוותיה דרב הונא מסתברא דאיתמר מבוי עקום רב אמר [8] תורתו כמפולש ושמואל אמר תורתו כפתום במאי עסקינן אילימא ביותר מעשר בהא לימא שמואל תורתו כפתום אלא לאו בעשר וקאמר רב תורתו כמפולש אלמא פירצת מבוי מצידו בד' ורב חנן בר [9] רבא שאני התם [10] דקא בקעי בה רבים מכלל דרב הונא סבר אע"ג דלא בקעי בה רבים מ"ש [11] מדר' אמי ורב אסי התם דאיכא גידודי הכא דליכא גידודי: ת"ר כיצד מערבין דרך רה"ר עושה צורת הפתח מכאן ולחי [12] וקורה מכאן [13] חנניה אומר ב"ש אומרים עושה דלת מכאן ודלת מכאן וכשהוא יוצא ונכנס נועל ב"ה אומרים עושה דלת מכאן ולחי וקורה מכאן ורה"ר מי מיערבא והתניא [14] יתר על כן א"ר יהודה מי

[1] מצידו בעשר מראשו בד' מאי שנא מצידו בעשר דאמר פתחא הוא מראשו נמי נימא פתחא הוא א"ר הונא בריה דרב יהושע כגון שנפרץ בקרן זוית [6] דפתחא בקרן זוית לא עבדי אינשי ורב הונא אמר אחד זה וא' זה בארבעה וכן א"ל רב הונא לרב חנן בר רבא לא תפלוג עלאי דרב איקלע לדמחריא ועבד עובדא כוותי א"ל רב [7] בקעה מצא וגדר בה גדר אמר רב נחמן בר יצחק כוותיה דרב הונא מסתברא דאיתמר מבוי עקום רב אמר [8] תורתו כמפולש ושמואל אמר תורתו כפתום במאי עסקינן אילימא ביותר מעשר בהא לימא שמואל תורתו כפתום אלא לאו בעשר וקאמר רב תורתו כמפולש אלמא פירצת מבוי מצידו בד' ורב חנן בר [9] רבא שאני התם [10] דקא בקעי בה רבים מכלל דרב הונא סבר אע"ג דלא בקעי בה רבים מ"ש [11] מדר' אמי ורב אסי התם דאיכא גידודי הכא דליכא גידודי: ת"ר כיצד מערבין דרך רה"ר עושה צורת הפתח מכאן ולחי [12] וקורה מכאן [13] חנניה אומר ב"ש אומרים עושה דלת מכאן ודלת מכאן וכשהוא יוצא ונכנס נועל ב"ה אומרים עושה דלת מכאן ולחי וקורה מכאן ורה"ר מי מיערבא והתניא [14] יתר על כן א"ר יהודה מי

[1] מצידו. נכומל מרכו ולא אכל ראשו אלא שיש מרגעה עומד מן הפתח עד הפרלה: **מראשו.** שהיה מבוי רחב כ' אמה ופתחו עשר אמות כדתנן [2] והכחב מעשר ימעט ונפרלה פירלה בחותה סתימה: **לא תיפלוג עלאי.** לומר דרב מכשר פירלת עשר בלידו דהא רב איקלע לדמחריא כו': **בקעה מצא.** עמי הארלים היו ומזלזלין במלות והתמיר עליהן לעשות סייג להרחיקן מן העבירה כאדם הגודר בקעה פרולה לשומרה: **מבוי עקום.** ושני פתחיו לרשות הרבים: **תורתו כמפולש.** ומבוי המפולש לרה"ר לריך לעות פתח מכאן ולחי או קורה מכאן כדלקמן אף זה לריך לשני פתחיו לגד רשות הרבים אחי לכל רוח ובעקומיתו לריך לעות פתח דפילוש שהוא מפולש לחבירו הוי כמפולש לרה"ר: **תורתו כפתום.** ואין לריך בעקומיתו כלום אלא אלו עושין אחי לפתחן ואלו עושין אחי לפתחן דלא מלרכינן לעות הפתח אלא לפתחים המפולשין זה כנגד זה לרשות הרבים. ל"א תורתו כפתום תורת מבוי פתום ולריך לעשות אחי לעקמומיתו והיינו אחי שעושים במבוי פתום חה קבלתי ממורי הזקן ז"ל: **אילימא ביותר מעשר.** שרוחב פתיחת עקמומיתו יותר מעשר: **בהא לימא שמואל כפתום.** ויקבי בלחי אחו לחי ביותר מעשר במבוי פתום מי מהני. ולגירסת קמא כיון דיותר מעשר הוי כחד מבוי וכי האי גוונא לא לימא שמואל דלאו מפולש הוא: **אלא לאו בעשר.** אלמא פירלת לדדין לרב בארבעה: **מכלל דרב הונא.** אחי' בפירלה דלא בקעי רבים כגון שפרולה למקום מטונף או למקום מקולקל בפתחים וטיט ואין דרך רבים מלויים לעבור בחותה פירלה אפר נמי בארבעה: **מ"ש מדר' אמי ומדרב אסי.** דאמרינן לעיל [2] אם יש שם פס ארבעה מתיר פירלה עד עשר אלמא פירלת מבוי מלידו בעשר: **התם דאיכא גידודי.** שנשתייר מן הכותל ניסוד ג' או ד' טפחים גובה על כל פני הפירלה שאינה נותה לעבור בה: **הכא.** דאקרנא אנא בדליכא גידודי. גידוד לשון שפה: **ר"ה.** משמע דחב שם עשרה אמה ועיר שמלויין בה שנים ריבוא ואין בה חומה (או)[3] שהיה ר"ה שלה מכוון משער לשער שיהא מפולש דומה לדגלי מדבר: **צורת הפתח מכאן.** בראשו אחד: **ולחי וקורה.** בסוף העיר: **יחר על כן.** לעיל מינה אייבי בבוחה עליה מבית לבית שבשני לידי הר"ר וכן גשרים המפולשין לרה"ר דשרי ר' יהודה לטלטולי חותיה משום פי מקרה יורד ופותם בפ' כל גגות העיר[4] וקאמר בברייתא יתר על כן אפילו היכא דליכא פי מקרה הואיל

נמי קשה דאין יועיל לחי מלד אחד או אפי' צורת הפתח ביותר מעשר הא אית ליה לרב אע"פ שיש לו צורת הפתח לריך למעט אבל אי אעקמומיתו קאי כדפירש רש"י אחי שפיר לרב דבני בצורת הפתח אפי' ביותר מבוי הפתוחים לרה"ר לא הוו יותר מעשר [5] דהא ל"ה מהני מן התורה אפילו לרב ביותר מי' כדאמרינן לקמן (ד' יח.) גבי בלאים [ומיהו יש לדחות דהוי נמי מלי פריך לרב אלא דמקשה אגיבא דשמואל טפי בפשיטות] ועוד יש לאיה [6] מההוא מבוי עקום דהוה בנהרדעא כי' ואלרכוה דלתות ופירש"י עקום כמין ח' ולריך ב' דלתות לשני עקמומיות דאי לאו הכי די בדלת אחת ומיהו ר"ח גרים ואלרכוה דלת וכן כתוב ברוב ספרים ואפילו גרסינן דלתות [7] אינה למימר דמפולש גמור הוה ועקום בחמלע כזה ופתוח בשלשה פתחים לרה"ר דמתה נפשך לריך לעשות דלתות וגבי מבוי העשוי כנדל (לקמן ד' ח:) משמע הקונטרס דקאמר אלא עושה ל"ה לכולהו פי' לגד מבוי הגדול ואידך גיסא משתרי בלאי וקורה היינו לגד כפי' הקונט' אבל אי קאי הא דקאמר עושה ל"ה לכולהו היינו לגד הר"ר ואידך גיסא קאי אחמת מבוי גדול אז גיסא לא אחי שפיר ואין לחמוה למה יהיה מבוי עקום חמור ממפולש גמור דסגי בל"ה ולחי אחד דבעינן שירלה ל"ה כל בני המבוי: **ביצד** מערבין דרך רה"ר. פ"ה רה"ר רחב י"ו אמות ומפולש משני לדדים משער לשער ומלויין בה שנים רבוא וכן יש בה"ג דבעינן דריסת ס' רבוא וקשה לר"ת דבשבת בפ' הזורק (ד' לח.) אמר דעבלות הוו מתמיהן וביעיהן הר"ר ותמיהן לא היו ס' רבוא ואומר ר"י דמ"מ דרכן היה לילאת ולבא באותו דרך ועוד הקשה דבדגלי מדבר הוו טף ונשים לאין מספר וכן קשה מערב רב ויש לומר דלא גמרי ממשכן אלא מילתא דבתיבא במספרם: **ולחי** וקורה **מבאן.** אף על גב דלחי לא מהני ביותר מעשרה יעשה לחי רחב עד שיתמעט האויר מעשרה: **יתר** על בן אמר ר' יהודה. פירש הקונטרס לעיל מינה אייבי בבוחה עליה כו' דשרי ר' יהודה לטלטל מחמיה משום פי מקרה יורד ופותם וקאמר בברייתא יתר על כן אמר ר' יהודה אע"ג דליכא פי מקרה שרי ר' יהודה הואיל ואיכא ב' מחילות מעליתא והכי משמע בהדיא בתוספתא [נמכילתין פ"ז] דאהא קאי יתר על כן:

מי

[1] מצידו. נכומל מרכו ולא אכל ראשו אלא שיש מרגעה עומד מן הפתח עד הפרלה: **מראשו.** שהיה מבוי רחב כ' אמה ופתחו עשר אמות כדתנן [2] והכחב מעשר ימעט ונפרלה פירלה בחותה סתימה: **לא תיפלוג עלאי.** לומר דרב מכשר פירלת עשר בלידו דהא רב איקלע לדמחריא כו': **בקעה מצא.** עמי הארלים היו ומזלזלין במלות והתמיר עליהן לעשות סייג להרחיקן מן העבירה כאדם הגודר בקעה פרולה לשומרה: **מבוי עקום.** ושני פתחיו לרשות הרבים: **תורתו כמפולש.** ומבוי המפולש לרה"ר לריך לעות פתח מכאן ולחי או קורה מכאן כדלקמן אף זה לריך לשני פתחיו לגד רשות הרבים אחי לכל רוח ובעקומיתו לריך לעות פתח דפילוש שהוא מפולש לחבירו הוי כמפולש לרה"ר: **תורתו כפתום.** ואין לריך בעקומיתו כלום אלא אלו עושין אחי לפתחן ואלו עושין אחי לפתחן דלא מלרכינן לעות הפתח אלא לפתחים המפולשין זה כנגד זה לרשות הרבים. ל"א תורתו כפתום תורת מבוי פתום ולריך לעשות אחי לעקמומיתו והיינו אחי שעושים במבוי פתום חה קבלתי ממורי הזקן ז"ל: **אילימא ביותר מעשר.** שרוחב פתיחת עקמומיתו יותר מעשר: **בהא לימא שמואל כפתום.** ויקבי בלחי אחו לחי ביותר מעשר במבוי פתום מי מהני. ולגירסת קמא כיון דיותר מעשר הוי כחד מבוי וכי האי גוונא לא לימא שמואל דלאו מפולש הוא: **אלא לאו בעשר.** אלמא פירלת לדדין לרב בארבעה: **מכלל דרב הונא.** אחי' בפירלה דלא בקעי רבים כגון שפרולה למקום מטונף או למקום מקולקל בפתחים וטיט ואין דרך רבים מלויים לעבור בחותה פירלה אפר נמי בארבעה: **מ"ש מדר' אמי ומדרב אסי.** דאמרינן לעיל [2] אם יש שם פס ארבעה מתיר פירלה עד עשר אלמא פירלת מבוי מלידו בעשר: **התם דאיכא גידודי.** שנשתייר מן הכותל ניסוד ג' או ד' טפחים גובה על כל פני הפירלה שאינה נותה לעבור בה: **הכא.** דאקרנא אנא בדליכא גידודי. גידוד לשון שפה: **ר"ה.** משמע דחב שם עשרה אמה ועיר שמלויין בה שנים ריבוא ואין בה חומה (או)[3] שהיה ר"ה שלה מכוון משער לשער שיהא מפולש דומה לדגלי מדבר: **צורת הפתח מכאן.** בראשו אחד: **ולחי וקורה.** בסוף העיר: **יחר על כן.** לעיל מינה אייבי בבוחה עליה מבית לבית שבשני לידי הר"ר וכן גשרים המפולשין לרה"ר דשרי ר' יהודה לטלטולי חותיה משום פי מקרה יורד ופותם בפ' כל גגות העיר[4] וקאמר בברייתא יתר על כן אפילו היכא דליכא פי מקרה הואיל

[1] מצידו בעשר מראשו בד' מאי שנא מצידו בעשר דאמר פתחא הוא מראשו נמי נימא פתחא הוא א"ר הונא בריה דרב יהושע כגון שנפרץ בקרן זוית [6] דפתחא בקרן זוית לא עבדי אינשי ורב הונא אמר אחד זה וא' זה בארבעה וכן א"ל רב הונא לרב חנן בר רבא לא תפלוג עלאי דרב איקלע לדמחריא ועבד עובדא כוותי א"ל רב [7] בקעה מצא וגדר בה גדר אמר רב נחמן בר יצחק כוותיה דרב הונא מסתברא דאיתמר מבוי עקום רב אמר [8] תורתו כמפולש ושמואל אמר תורתו כפתום במאי עסקינן אילימא ביותר מעשר בהא לימא שמואל תורתו כפתום אלא לאו בעשר וקאמר רב תורתו כמפולש אלמא פירצת מבוי מצידו בד' ורב חנן בר [9] רבא שאני התם [10] דקא בקעי בה רבים מכלל דרב הונא סבר אע"ג דלא בקעי בה רבים מ"ש [11] מדר' אמי ורב אסי התם דאיכא גידודי הכא דליכא גידודי: ת"ר כיצד מערבין דרך רה"ר עושה צורת הפתח מכאן ולחי [12] וקורה מכאן [13] חנניה אומר ב"ש אומרים עושה דלת מכאן ודלת מכאן וכשהוא יוצא ונכנס נועל ב"ה אומרים עושה דלת מכאן ולחי וקורה מכאן ורה"ר מי מיערבא והתניא [14] יתר על כן א"ר יהודה מי

[1] מצידו. נכומל מרכו ולא אכל ראשו אלא שיש מרגעה עומד מן הפתח עד הפרלה: **מראשו.** שהיה מבוי רחב כ' אמה ופתחו עשר אמות כדתנן [2] והכחב מעשר ימעט ונפרלה פירלה בחותה סתימה: **לא תיפלוג עלאי.** לומר דרב מכשר פירלת עשר בלידו דהא רב איקלע לדמחריא כו': **בקעה מצא.** עמי הארלים היו ומזלזלין במלות והתמיר עליהן לעשות סייג להרחיקן מן העבירה כאדם הגודר בקעה פרולה לשומרה: **מבוי עקום.** ושני פתחיו לרשות הרבים: **תורתו כמפולש.** ומבוי המפולש לרה"ר לריך לעות פתח מכאן ולחי או קורה מכאן כדלקמן אף זה לריך לשני פתחיו לגד רשות הרבים אחי לכל רוח ובעקומיתו לריך לעות פתח דפילוש שהוא מפולש לחבירו הוי כמפולש לרה"ר: **תורתו כפתום.** ואין לריך בעקומיתו כלום אלא אלו עושין אחי לפתחן ואלו עושין אחי לפתחן דלא מלרכינן לעות הפתח אלא לפתחים המפולשין זה כנגד זה לרשות הרבים. ל"א תורתו כפתום תורת מבוי פתום ולריך לעשות אחי לעקמומיתו והיינו אחי שעושים במבוי פתום חה קבלתי ממורי הזקן ז"ל: **אילימא ביותר מעשר.** שרוחב פתיחת עקמומיתו יותר מעשר: **בהא לימא שמואל כפתום.** ויקבי בלחי אחו לחי ביותר מעשר במבוי פתום מי מהני. ולגירסת קמא כיון דיותר מעשר הוי כחד מבוי וכי האי גוונא לא לימא שמואל דלאו מפולש הוא: **אלא לאו בעשר.** אלמא פירלת לדדין לרב בארבעה: **מכלל דרב הונא.** אחי' בפירלה דלא בקעי רבים כגון שפרולה למקום מטונף או למקום מקולקל בפתחים וטיט ואין דרך רבים מלויים לעבור בחותה פירלה אפר נמי בארבעה: **מ"ש מדר' אמי ומדרב אסי.** דאמרינן לעיל [2] אם יש שם פס ארבעה מתיר פירלה עד עשר אלמא פירלת מבוי מלידו בעשר: **התם דאיכא גידודי.** שנשתייר מן הכותל ניסוד ג' או ד' טפחים גובה על כל פני הפירלה שאינה נותה לעבור בה: **הכא.** דאקרנא אנא בדליכא גידודי. גידוד לשון שפה: **ר"ה.** משמע דחב שם עשרה אמה ועיר שמלויין בה שנים ריבוא ואין בה חומה (או)[3] שהיה ר"ה שלה מכוון משער לשער שיהא מפולש דומה לדגלי מדבר: **צורת הפתח מכאן.** בראשו אחד: **ולחי וקורה.** בסוף העיר: **יחר על כן.** לעיל מינה אייבי בבוחה עליה מבית לבית שבשני לידי הר"ר וכן גשרים המפולשין לרה"ר דשרי ר' יהודה לטלטולי חותיה משום פי מקרה יורד ופותם בפ' כל גגות העיר[4] וקאמר בברייתא יתר על כן אפילו היכא דליכא פי מקרה הואיל